

JP „Srbijašume“ Beograd

**GODIŠNJI PROGRAM UPRAVLJANJA RIBARSKIM
PODRUČJEM: “ZLATIBOR” ZA 2019. GODINU**

Stručno lice

Ivana Stanković

dipl.inž.polj.za stočarstvo, spec.za lovnu privredu

Beograd, 2018. godine

PRAVNI OSNOV

Na osnovu člana 22. Zakona o javnim preduzećima („*Službeni glasnik RS*“ br. 15/2016), člana 3. stav 3. Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („*Službeni glasnik RS*“ br. 128/14) i Uredbe o proglašenju Parka prirode „Zlatibor“ („*Službeni glasnik RS*“ br. 91/17), Nadzorni odbor Javnog preduzeća za gazdovanje šumama „Srbijašume“ na sednici održanoj 05.04.2018. godine doneo je Odluku broj 75/2018-56 prema kojoj se odobrava Javnom preduzeću za gazdovanje šumama „Srbijašume“ da na ribolovnim vodama u granicama Parka prirode „Zlatibor“ proglasi Ribarsko područje „Zlatibor“, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Ministarstva zaštite životne sredine na proglašenje Ribarskog područja „Zlatibor“ broj 324-07-51/2017-03.

Na osnovu čl.17. Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („*Službeni glasnik RS*“ br. 128/14), korisnik donosi Godišnji program upravljanja Ribarskim područjem „Zlatibor“ za 2019. godinu.

Članom 19. Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („*Službeni glasnik RS*“ br. 128/14) predviđeno je da Godišnji program upravljanja ribarskim područjem sadrži:

- 1. Procenu biomase i ribolovnog pritiska na riblji fond na osnovu godišnjih statističkih pokazatelja ulova ribolovaca i ribara;**
- 2. dozvoljeni godišnji i dnevni izlov ribe po vrstama;**
- 3. dinamiku poribljavanja ribarskog područja po vrstama i količini riba, vremenu i mestu poribljavanja, kao i potrebna novčana sredstva;**
- 4. mere i način zaštite i održivog korišćenja ribljeg fonda;**
- 5. program edukacije rekreativnih ribolovaca.**

Godišnji program upravljanja Ribarskim područjem „Zlatibor“ za 2019. godinu donosi se prema navedenim poglavljima, u skladu sa Programom upravljanja Ribarskim područjem „Zlatibor“ za period 2019. - 2028. godine urađenim na osnovu istraživanja koja su sprovedena tokom 2016/17/18. godine, kao i podataka iz ranijih istraživanja, prikazanih u prethodnim Programima (Simić i saradnici: 2007. Program upravljanja delom ribarskog područja „Srbija Jugozapad“ 2007-2012).

1. PROCENA BIOMASE I RIBOLOVNOG PRITISKA NA RIBLJI FOND NA OSNOVU GODIŠNJI STATISTIČKIH POKAZATELJA ULOVA RIBOLOVACA

Sastav ribljeg fond

Ribarsko područje "Zlatibor" čine ribolovne vode, vodotok ili deo vodotoka: Uvac, Rzav, Crni Rzav, Dobroselička reka, Obudojevica, Ribnica, Katušnica. Osim navedenih vodotokova ili njihovih delova u okviru ribarskog područja je i veštačko akumulacino jezero „Ribnica“ („Ribničko jezero“ u daljem tekstu), kao i ostale vode manjeg kapaciteta u okviru granica Parka prirode „Zlatibor“ („*Službeni glasnik RS*“ br. 91/17).

Granice ribarskog područja se podudaraju sa granicama Parka prirode „Zlatibor“. Vode ribarskog područja koriste se za rekreativni ribolov.

Kao najznačajnije ribolovne vode područja (celi tokovi reka ili njihovi delovi) mogu se izdvojiti: Uvac (deo toka), Rzav (deo toka), Crni Rzav, Ribnica i reka Katušnica. Osim reka od posebnog značaja za rekreativni ribolov je i akumulacija „Ribnica“.

Sastav ribljeg fonda na ribarskom području „Zlatibor“, prikazan je na osnovu dostupnih podataka iz ranijih istraživanja (Simić i saradnici 2007/16.) i istraživanja koja su sprovedena tokom 2018. godine.

Rezultati kvalitativne strukture ribljih zajednica na ribarskom području prikazani su u tabeli 1.

Tabela 1. Kvalitativna struktura ribljih zajednica na ribarskom području „Zlatibor“

VRSTA RIBE / RIBOLOVNE VODE	Ribničko jezero	Crni Rzav	Uvac	Katušnica	Dobrosečka reka	Ostale manje reke
potočna pastrmka (<i>Salmo trutta</i>)	+		+	+	+	
mladica (<i>Hucho hucho</i>)			+			
klen (<i>Squalius cephalus</i>)	+	+	+		+	
skobalj (<i>Chondrostoma nasus</i>)	+					
Potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)		+	+	+	+	+
krkuša (<i>Gobio gobio</i>)			+			
ukljeva (<i>Alburnus alburnus</i>)			+			
pliska (<i>Alburnoides bipunctatus</i>)		+	+		+	+
pijor (<i>Phoxinus phoxinus</i>)		+			+	+
šaran (<i>Cyprinus carpio</i>)	+					
bodorka (<i>Rutilus rutilus</i>)	+					
deverika (<i>Abramis brama</i>)	+					
babuška (<i>Carassius gibelio</i>)	+					
linjak (<i>Tinca tinca</i>)	+					

som (<i>Silurus glanis</i>)	+					
smuđ (<i>Sander lucioperca</i>)	+					
brkica (<i>Barbatula barbatula</i>)					+	+
sunčica (<i>Lepomis gibbosus</i>)	+					
UKUPAN BROJ VRSTA	11	4	7	2	6	4

Najveći broj ribljih vrsta zabeležen je u akumulaciji „Ribničko jezero“ (11 vrsta). U rekama prosečno se konstatuje od 2 do 7 vrsta. U svim istraživanim tekućicama konstatovano je prisustvo potočnog raka (*Austropotamobius torrentium*).

Procena biomase i ribolovnog pritiska

Radi jasnijeg sagledavanja potrebnih mera za zaštitu i unapređenje ribljeg fonda na ovom području, u tabelama 2. do 16. daje se prikaz kvantitativnih elemenata strukture ribljih populacija kroz odnose između ukupne biomase, realne i potencijalne produkcije riba po ribolovnim vodama. Kvantitativni elementi strukture ribljih zajednica u vodama ribarskog područja „Zlatibor“ izraženi su u kg/km ili kg/ha.

Tabela 2. Akumulacija „Ribničko jezero“

Vrsta	Biomasa kg/ha	Realna produkcija kg/ha	Potencijalna produkcija kg/ha
potočna pastrmka (<i>Salmo trutta</i>)	6,2	/	60.54
deverika (<i>Abramis brama</i>)	34.88		8.78
šaran (<i>Cyprinus carpio</i>)	18.70	3,25	5.56
linjak (<i>Tinca tinca</i>)	5.42		4.00
babuška (<i>Carassius gibelio</i>)	9.08	8.45	3.43
skobalj (<i>Chondrostoma nasus</i>)	8.50	3.61	7.54
klen (<i>Squalius cephalus</i>)	11.19	1.56	4.51
bodorka (<i>Rutilus rutilus</i>)	0.22		1.43
som (<i>Silurus glanis</i>)	10		2.31
sunčica (<i>Lepomis gibbosus</i>)	0.37		
Ukupno	104.19	16.87	98.1
Ukupno celo jezero u kg (0,4km²)	41674	6740	39240

Vodotoci

Tabela 3. Reka Uvac

Vrsta	Biomasa kg/km	Realna produkcija kg/km	Potencijalna produkcija kg/km
potočna pastrmka (<i>Salmo trutta</i>)	7,68	-	4,92
mladica (<i>Hucho hucho</i>)	22,16	-	14,21
klen (<i>Squalius cephalus</i>)	30,46	22,00	19,53
potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)	38,1	14,62	24,43
dvopruga uklija (<i>Alburnoides bipunctatus</i>)	18,52	13,23	11,87
Ukupno	116,92	49,79	75,00
Ukupno za ceo tok unutar RP	3039	1294,5	1950

Tabela 4. Reka Crni Rzav sa Ribnicom

Vrsta	Biomasa kg/km	Realna produkcija kg/km	Potencijalna produkcija kg/km
potočna pastrmka (<i>Salmo trutta</i>)	0,54		8,67
klen (<i>Squalius cephalus</i>)	24,56	11,34	18,65
potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)	18,26	12,11	10,45
pijor (<i>Phoxinus phoxinus</i>)	5,23	2,56	8,23
dvopruga uklija (<i>Alburnoides bipunctatus</i>)	1,45	-	2,00
Ribnica ukupno	11,67		
Ukupno	61,71	26,01	40,00
Ukupno za ceo tok unutar RP	2098	884	1360

Tabela 5. Reka Katušnica

Vrsta	Biomasa kg/km	Realna produkcija kg/km	Potencijalna produkcija kg/km
potočna pastrmka (<i>Salmo trutta</i>)	12,76	6,6	22,2
potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)	1,6	-	2,78
Ukupno	14,36	6,6	25,00
Ukupno za ceo tok unutar RP	215,4	99	375

Tabela 6. Dobroselička reka

Vrsta	Biomasa kg/km	Realna produkcija kg/km	Potencijalna produkcija kg/km
potočna pastrmka (<i>Salmo trutta</i>)	1,21	-	1,26
potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)	2,42	-	2,53
klen (<i>Squalius cephalus</i>)	10,51	7,0	10,98
dvopruga uklija (<i>Alburnoides bipunctatus</i>)	4,5	-	4,7
pior (<i>Phoxinus phoxinus</i>)	0,42	-	0,43
brkica (<i>Barbatula barbatula</i>)	0,07	-	0,07
Ukupno	19,13	7,0	20
Ukupno za ceo tok unutar RP	114,78	42	120

Reke, odnosno potoci kao što su: Semegnjevka reka, Ribnica, Jablanica, Rzav, Bele vode, Obudojevica imaju malu biomasu koja se kreće od 6,5 kg/km u reci Semegnjevskoj do svega 0,15 kg/km za reku/potok Obudojevicu. Dominantne riblje vrste u ovim vodotocima su dvopruga uklija (*Alburnoides bipunctatus*), pior (*Phoxinus phoxinus*) i potočna mrena (*Barbus balcanicus*).

Analizom dostupnih rezultata konstatuje se da u vodama ribarskog područja, potočna pastrmka (*Salmo trutta*) najveću biomasu i produkciju postiže u reci Katušnici. Međutim mali kapacitet ove reke doprinosi da u populaciji pastrmke dominiraju jedinke ispod minimalne lovne dužine.

Najveća biomasa mladice (*Hucho hucho*) zabeležena je u reci Uvac. Na osnovu dosadašnjih istraživanja verovatno je da samo mlađi primerci mladice dolaze iz Lima, pa se ne može govoriti o stabilnosti ove populacije i njenom većem ribolovnom značaju. Osim mladice ista verovatnoća nalaženja se odnosi i na lipljena (*Thymallus thymallus*). U akumulaciji „Ribničko jezero“ pastrmka je retka i sa malom produkcijom u odnosu na potencijal staništa.

Osim salmonidnih vrsta u vodama ribarskog područja, a posebno u Ribničkom jezeru zapaža se značajna produkcija ciprinidnih vrsta kao što su: skobalj (*Chondrostoma nasus*), klen (*Squalius cephalus*), potočna mrena (*Barbus balcanicus*), deverika (*Abramis brama*), šaran (*Cyprinus carpio*), som (*Silurus glanis*). Ove vrste ujedno predstavljaju i najznačajnije ribolovne vrste na ribarskom području „Zlatibor“.

Od alohtonih vrsta značajnu produkciju ima pre svega babuška (*Carassius gibelio*) u Ribničkom jezeru.

Ribarsko područje ima i veći broj malih reka i potoka, bez većeg ribolovnog značaja i sa dominacijom dvopruge uklije (*Alburnoides bipunctatus*), piora (*Phoxinus phoxinus*) i potočne mreke (*Barbus balcanicus*).

Prema Pravilniku o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Službeni glasnik RS“, br. 5/10, 47/11, 32/16 i 98/16) od strogo zaštićenih vrsta riba sporadično se sreće samo linjak (*Tinca tinca*) u Ribničkom jezeru, a u svim istraživanim tekućicama konstatovano je prisustvo potočnog raka (*Austropotamobius torrentium*).

2. DOZVOLJENI GODIŠNJI I DNEVNI IZLOV RIBE PO VRSTAMA

Na osnovu dostupnih podataka o stanju ribljeg fonda u tabeli koja sledi su prikazane dozvoljene količine godišnjeg i dnevnog ulova. Pri ovoj proceni, a u cilju maksimalne zaštite i održavanja vitalnosti populacija riba za prirodnu reprodukciju, prikazane dozvoljene količine ulova prosečno ne prelaze 70% od ukupnog godišnjeg prinosa biomase populacija riba po kg/km ili kg/ha. Pri proceni dnevne i godišnje stope ulova pošlo se od ranijih procena da na ribolovnim vodama prosečno tokom godine peca oko 50 ribolovaca, prosečno 40 dana, i sa maksimalnim dnevnim ulovom od 5kg (u 2018. godini prodato je ukupno 27 dozvola). Pri ovakvoj projekciji na ribarskom području se tokom godine izlovi maksimalno 10 tona razne ribe.

Imajući u vidu navedeno stanje ribljeg fonda, tokom 2019. godine propisuje se režim i kvote ribolova prikazane u tabeli 7.

Tabela 7. Dozvoljeni dnevni ulov i režim ribolova rekreativnih ribolovaca na ribarskom području „Zlatibor“ tokom 2019. godine

RIBOLOVNE VRSTE	DNEVNI ULOV I REŽIM RIBOLOVA
<u>Alohtone vrste</u>	neograničeno
AUTOHTONE RIBE:	
Ustanovljava se ograničenje mase dnevnog ulova rekreativnih ribolovaca na maksimalno 5 kg za ulov svih autohtonih vrsta riba.	
potočna pastrmka (<i>Salmo trutta</i>), mladica (<i>Hucho hucho</i>)	Samo po principu „ulovi pa pusti“
šaran (<i>Cyprinus carpio</i>), som (<i>Silurus glanis</i>)	Maksimalno 3 komada u dozvoljenoj lovnoj veličini zbirno
skobalj (<i>Chondrostoma nasus</i>), potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>), klen (<i>Squalius cephalus</i>), deverika (<i>Abramis brama</i>)	Maksimalno 10 komada u dozvoljenoj lovnoj veličini zbirno
Kada jedan ulovljeni primerak prelazi masu od 5 kg, za sve autohtone vrste riba, ne važi ograničenje dnevnog ulova u komadima, već se u takvim slučajevima smatra da je ispunjen maksimalan dnevni ulov u masi.	

Osim ograničenja dnevnog ulova, primenjivace se i sledeće:

- ✚ Ribolov na potočnu pastrmku i lipljena na svim ribolovnim vodama koje ove vrste nastanjuju može se obavljati samo tehnikom mušičarenja i isključivo na veštački mamac (različite vrste veštačkih mušica) i samo po principu “ulovi pa pusti”.
- ✚ Ribolov na mladicu dozvoljen je samo na veštački mamac, odnosno “varalicu” i samo po principu “ulovi pa pusti”.
- ✚ Rekreativni ribolov iz čamca na akumulaciji Ribnica nije dozvoljen.
- ✚ U režimu zaštite II stepena rekreativni ribolov je zabranjen na čitavom toku reka: Uvac, Ljubišnice, Bele reke, Dobroseličke reke i na izvorišnim delovima Katušnice.
- ✚ Na akumulaciji Ribnica rekreativni ribolov sa obale ribolovne vode obavlja se zabacivanjem mamaca štapovima za ribolov. Dozvoljena je upotreba najviše tri štapa sa po dve udice po prisutnom ribolovcu. Osoba koja vrši ribolov ne sme da se udaljava od

zabačenih ribolovnih štapova na daljinu koja je veća od 30 metara, tačnije u slučaju potrebe udaljavanja, ribolovac je dužan da pre udaljavanja zabačene štapove sa mamcima izvadi iz vode.

- ✚ Noćni ribolov dozvoljen je samo sa obale (bez upotrebe čamaca i drugih improvizovanih plovila) u periodu 03^h do 21^h odnosno zabranjen je u periodu od 21^h do 03^h po letnjem računanju vremena, a po zimskom računanju vremena ribolov je dozvoljen u periodu od 05^h do 18^h odnosno zabranjen je u periodu od 18^h do 05^h.
- ✚ Tokom cele godine zabranjeno je noću loviti mladicu, lipljena i potočnu pastrmku u vremenu od 21^h do 03^h tokom letnjeg letnjem računanju vremena i od 18^h do 05^h u periodu zimskog računanja vremena.

3. DIMANIKA PORIBLJAVANJA RIBARSKOG PODRUČJA PO VRSTAMA I KOLIČINI RIBA, VREMENU I MESTU PORIBLJAVANJA, KAO I POTREBNA NOVČANA SREDSTVA

Poribljavanja nisu predviđena na ovom području tokom 2019. godine, pa samim tim nisu planirana novčana sredstva za ovu namenu.

4. MERE I NAČIN ZAŠTITE I ODRŽIVOG KORIŠĆENJA RIBLJEG FONDA

Najvažnije mere koje ćemo tokom 2019. godine primenjivati na ribarskom području su:

- ✚ Sprovodićemo odredbe Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljevog fonda („*Službeni glasnik RS*” br. 128/14) kao i odredbe važećih podzakonskih akata.
- ✚ Organizovaćemo praćenje stanja populacija pastrmke u periodu mresta i evidentirati područja mresta.
- ✚ Pojaćaćemo aktivnosti ribočuvarske službe na području Ribničkog jezera.
- ✚ Kontrolisaćemo da li se ribolov salmonidnih vrsta obavlja isključivo veštačkim mamcima (veštačke mušice, varalice) i samo po principu „ulovi pa pusti“ i da li se kao živi mamac koriste samo autohtone riblje vrste koje nastanjuju ribolovne vode ribarskog područja „Zlatibor“.
- ✚ Uspostavićemo aktivnu saradnju sa rukovodstvom ribarskog područja „Zapadna Morava“ koje okružuje ribarsko područje „Zlatibor“, a posebno kada je u pitanju čuvanje voda u periodu mresta riba, režim ribolova, sprečavanje zagađenja i dr.
- ✚ Pojaćaćemo saradnju sa nadležnom inspeksijskom službom i po potrebi policijom.
- ✚ Sa odgovornim licima vodovoda ili elektroprivrede, a koji koriste vodu iz akumulacije „Ribnički jezero“ dogovorićemo da se voda ne ispušta naglo iz akumulacije u periodu mresta riba, a u skladu sa Zakonom o zaštiti i održivom korišćenju ribljevog fonda („*Službeni glasnik. RS*” br. 128/14).

5. PROGRAM EDUKACIJE REKREATIVNIH RIBOLOVACA

Edukacija rekreativnih ribolovaca podrazumeva izradu štampanog edukativnog materijala u vidu brošure - flajera, sa zakonskim i podzakonskim pravilima ponašanja rekreativnih ribolovaca na ribolovnoj vodi. Ovaj štampani materijal biće podeljen ribolovcima pri kupovini godišnjih dozvola.

Osim ovoga, a u skladu sa mogućnostima, organizovavećemo tematske ribolovne skupove, na kojima ćemo promovisati dobre strane bavljenja rekreativnim ribolovom, odnosno uvoditi u svet rekreativnog ribolova mlađe populacije. Ove aktivnosti imaju za cilj, povećanje broja ribolovaca koji će se u budućnosti ovom aktivnošću baviti, a u skladu sa tendencijom očuvanja i uvećanja ribljeg fonda.

U 2019. godini održaćemo dva edukativna skupa sa aktuelnim temama vezanim za ribolovne vode područja. Posebna pažnja tokom edukacije posvetiće se ponašanju ribolovaca na vodi tokom ribolova, a vezano za održavanje higijene ribolovnog mesta i zaštite ribolovne vode i posebno obala od zagađenja. Naglasićemo važnost vođenja evidencije ulova od strane rekreativnih ribolovaca.